

copykat. 2 ff. 488.

Sammelbot u

1)
2)
3)
4)
5)
6)
7)
8)
9)
10)
11)
12)
13)
14)
15)
16)
17)
18)
19)
20)
21)
22)
23)
24)
25)

Dissertationes Galaminis hujus sunt sequentes

- 1) Kemeri Res publica Ebraorum.
- 2) Eichleri Diss: de duodecim iudicibz Israelitarum.
- 3) M. Saverii Diss: de foro in portis.
- 4) M. Commerichmids Ebraorum jura Divortii.
- 5) Biedei Diss: de jure Zelotarum in gente Ebraea.
- 6) Grabneri Diss: de excommunicatione per infamia.
- 7) M. Rivii Diss: de suspendio hominis lapidibus obtuli.
- 8) Kings Diss: de lapidatione Hebraorum.
- 9) Rosenfeldi Diss: de praedariis Levitarum arbitris.
- 10) Morlock Diss: de scitis et clypeis Hebraorum.
- 11) M. Satti Diss: de Alim.
- 12) M. Bucheri Diss: de velato Hebraorum Gynaeco.
- 13) Eiusdem conclusum Hebr. Gynaecum
- 14) M. Biel Diss: de templi prioris pro posteriori gloria
- 15) Eiusdem de templi posterioris pro prioris gloria.
- 16) M. Bollhagens Diss: de templo Iudaicorum tertio.
- 17) M. Gitti Diss: de admirabili Cantel: Mosaici Structura, ejusdem profectus in sande.
- 18) Braschii Diss: de velis Tabernaculi atq; Templi.
- 19) M. Plefen Diss: de columnis aeneis.
- 20) M. Clessli Diss: de Balneo sacerdotali.
- 21) Eiusdem de Balneo Sacerdotii Magni.
- 22) Eiusdem Diss: de balneo S. M.
- 23) Sch. Emert: ab Diversitate de aspergillo Hebr. sacro.
- 24) Eiusdem de Rabbinis et Gradibz honoru liberanis apud Ebraeos usitatis.
- 25) Hassi Diss: de lajuda fundamenti.

- 26) Ludovici libri Mystici de primitiis septuaginta, et Statutis Ecclae Iffaclicae.
- 27) M. Aldermani Disf. de vestibz tyssinis Iohif. M. in orationis festo.
- 28) Buechelz de circumcissione ~~per~~
- 29) Duncaleri Disf. de sacrificiis quotidianis.
- 30) M. Erdman Disf. de sacrificio piaculati pro noxa offerunt.
- 31) M. Bergeri Disf. de victimis Hebraeorz gravibus.
- 32) N. Kirstenii Disf. de ave ungue facta inq. sacrificium oblata.
- 33) M. Heinss Disf. de ritu benedictionis sacerdotalis.
- 34) M. Werneri Disf. de poculo benedictionis.
- 35) Wegneri Disf. de proclamata benedictione et maledictione in montibz Gerizim
et Bethel.
- 36) Michailis Disf. de tabulis foederis prioribz.
- 37) Eundem de tabulaz posterioribz.
- 38) M. Exharti Schediasma de tabulariis antiqz.
- 39) M. Girardet Disf. de atramento Hebraeorz.
- 40) M. Bollhagens Disf. de Apostolis Hebraeorz.
- 41) M. Aldermanus Disf. de festo Encariorz.
- 42) Hoffmgeri Disf. de solemnibus legis prole digne quovis die septimo repetita.
- 43) M. Hasenmullers Disf. de quibus Sabbathum de pullentibus ex mente Hebraeorz.
- 44) M. Geringii Disf. de accubitu ad aquam paschalem.
- 45) M. Schelvigii Disf. de votis Hebraeorz.
- 46) Mülleri Disf. de ostiis.
- 47) M. Mercke de ostio magiori dato.
- 48) M. Geieri Disf. de ritibus lugentium.
- 49) M. Garmanni de pane lugentium.
- 50) Hl. Hilijer de laceratione vestium.
- 51) M. Haugens Disf. de corpore figuris scripturarz non enuntando.
- 52) M. Krenshults de rebus in agris selectis.
- 53) Dastorii de ritibus nefusis.
- 54) M. Alkanhudi de sepulture alicui.

collector hanc Disf. est
Joh. Will. Avenpfeil.

4
4
חלכות משה
גירושין

SEV
TRACTATVS MAIMONIDIS

EBRÆORVM JURA
DIVORTII
DOCENTIS
VERSIONEM LATINAM

Locis Parallelis Talmudicis illustratam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIÆ, JVLIE, CLIVIÆ AC MONTIVM, AN-
GARIÆ ET VVESTPHALIÆ, RELIQVA,

BENEVOLO SVPERIORVM CONSENSV

D. XVI. JVL. MDCCXVIII.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

M. JO. JVSTVS *Sonnenschmid*,

APOLDA - THVRING.

RESPONDENTE

DANIELE GODOFREDO VVERNERO, Eisenb.

SS. THEOL. ET PHILOL. CVLTORE.

JENAE, LITTERIS MVLLERIANIS.

1703
 TRACTATUS MAMMONIENSIS
EBR EORVM IVRA
DIVORTII
DOCTRINIS
 VERSIONEM LATINAM
 Locis Prolibis Scholasticis illustrata
 RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
 HENRICO PRÆSIDENTE AC DOMINO
DN. GUILIELMO HENRICO
 DUCIS SAXONIE, VIUCE CLIVIS AC MONTIVM, AN
 GARBIE ET VESTPHALIE, RELOVA
 BENEVOLO SUPERIORVM CONSENSV
 D. XVI. JULII MDCCLXXIII
 PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
 SVMMITIT
M. JO. JUSTVS SONDERSCHNEIDER
 APOLO. THIVING
 RESPONDENTE
DANIELE GODOFREDO VVERNERO Friburgi
 SS. THEOL. ET RHETOR. PÆDAGOG.

 TENAE, LITÆRIE, WYLLERIANIS

Decorative border with repeating circular motifs.

חזקו ודעו כי כחם חזקו ודעו כי (א) ידעו כי כחם
בשש

חלכות גירושין

יש בכללן שתי מצות אחת מצות עשה והיא
שיגרש המגרש בספר שניות מצות לא תעשה והיא
שלא יחזיר גרושתו משנשאת. ובאור שתי מצות אלו
בפרקים אלו:

I. M. D.

Jura Divortii

Quibus continentur duo praecepta, affirmativum al-
terum, idque ut maritus repudiet scripto: alterum negati-
vum ip. ne reducat repudiatam suam jam ab alio ductam.
Explicatio duorum praeceptorum illorum fiet in his capi-
tulis.

פרק ראשון

אין האשה מתגרשת אלא בכתב שיוע לה וכתב
זה הוא הנקרא גט ועשהו רברים הן עיקר הגרושין
מן התורה ואין הן (א) שלש גירוש האיש אל א
ברצונו (ב) ושיגרש בכתב ולא כרכו אחר (ג)
א

(ד) ויהיה ענין הכתב שיגרש והסירר מקניינו. (ד)
 ויהיה ענינו דבר הכותר כינו לכינה. (ה) ויהיה
 נכתב לשמה. (ו) ושלא יהיה מחוסר מעשה אחר
 כתיבתו אלא כתיבתו לה (בלבר). (ז) ויהיה לה
 (ח) ויהיה ויהיה בפני עדים. (ט) ויהיה לה
 כותרת גרושין. (י) ויהיה הבעל או שלוחו הוא
 שיתנו לה. ושאר הדברים שבגט כגון חזק
 וחתמת העדים וכיוצא כהן הכל מדברי סופרים:

CAP. I.

§. I.

UXor non repudiatur nisi ope alicujus scripti, quum
 id pervenerit ad eam: Et hoc scriptum vocari solet גט,
 Decem vero res (circumstantia) sunt fundamentum repu-
 diationis vi legis divinae. Haec sunt haec: (1) ut ne di-
 mittat maritus uxorem nisi voluntate sua. (2) Ut eam
 expellat scripto, & nulla alia re. (3) Ut scripti illius ar-
 gumentum sit, meritum uxorem dimittere & summovere
 e potestate sua. (4) Ut contineat verbum seu rem,
 quae vinculum maritum inter atque uxorem intercedens
 rumpat. (5) Ut libellus divortii scribatur praese pro-
 pter uxorem ejus. (6) Ut, facta scriptione libelli, nul-
 la deficiat actio, nisi tantum ejus traditio. (7) Ut mari-
 tus illum tradat uxori, (8) Ut illum ipsi det coram te-
 stibus. (9) Idque sub titulo repudii. (10) Tandem
 ut maritus aut procurator ejus sit ille, qui libellum re-
 pudii

autem uxor absque mariti consensu dimittitur, ea minime repudiata iudicatur. Uxor vero, siue velit siue nolit, repudiatur.

Annotat.

Quod non repudiet nisi voluntate sua &c. Idem docet Mischna Jevamor fol. 12. b. ab initio capituli: אינו דומיה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאשה יוצאה לרצונה ושלה לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונה. Maritus repudians non est similis uxori qua repudiatur, quor enim exis (dimittitur) siue velit siue nolit, maritus vero non nisi uolens expellit uxorem. Nam, scribit Raschi ad Mischnam adductam, אם רצה ויציא רכבט לא כעינין רעת האשה, Si maritus velit, dimittit eam, quoad libellum repudii enim non requiritur uxoris consensum.

וכתב: שאינה מתגרשת אלא בכתב לה לשטת ספר כחותם. וכל תכונה ובינו לבינה שלה ישאר לו עליה רשות ואם עריות לא נכתבה בזה לבינה אינה מגורשת כמו שתבאר. ונתן כורה מלפני שאינה מתגרשת עד שינתן הגט כורה או כור שלוחה שהוא כורה או לחצרוה שתכל כורה כמו שתבאר. ושלה. שותה ענין הגט שהוא המשלח אותה. לא ששלח עצמו ממנה.

S. III.

Et scribat: Exinde apparet, quod uxor tantum scripto

scripto repudietur. *וְאִם לֹא* ei sc. uxori docet, quod libellus scribatur intuitu uxoris hujus. *Libellum rescissionis*, i.e. qui mariti atque uxoris vinculum rumpat, adeo ut nulla in uxorem potestas, marito relinquatur; Sin nondum rescissio inter eum atque illam facta fuerit, ea minime repudiata censetur, sicuti explicabitur. *Et det in manum ipsius*: Quo indicatur eam non esse repudiatam, donec libellus tradatur aut in manum nuncii ejus, qui (*ejus manus*) perinde est ut illius manus; aut in aulam ejus sc. uxoris projiciatur, nam hoc omne est instar manus ipsi us, sicuti explicabitur. *Et dimittat eam*: sensus libelli sit, maritum esse illum qui eam dimittat non vero quod se ipsum ab illa dimittat.

Annotations.

Et scribat, exinde apparet quod uxor tantum scripto repudietur, non vero ulla alia re, nequidem pecunia, quod patet ex *Ridduschin* fol. 5. a. h. 14. וְאִם לֹא בכתובת מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף בכסף *Scriptura sic*, & scribat, itaque uxor scripto non vero pecunia repudietur. Idem confirmat *Gemara* in *Gittin* fol. 21. b. h. 11. seq. וְרִבְקָה הָיָה וְכָתַב מִי עֲבָרָה לְיָדָהּ מִכֶּסֶף לְהוֹן בְּכֹתֹבֶת וְאִינָה מִתְגַּרֶּשֶׁת בְּכֹסֶף טָרָא אִמְרַן אִתְּרֵשׁ וְצִיָּה לְהוֹיָה מִה חֲזִיָּה בְּכֹסֶף אָה וְצִיָּה נִמְי וְכֹתֵב טָרָא וְכֹתֵב טָרָא וְכֹתֵב טָרָא *Objicio contra Rabbinos, cui usus est illis* וְכֹתֵב טָרָא *Resp. to* וְכֹתֵב טָרָא *ad docendum, quod uxor repudietur scripto, non vero pecunia* (eg. explicante *Rasbi*, וְכֹתֵב טָרָא *si maritus dixerit uxori, ecce numulum, sisque eo dimissa*). *Ascenderet enim sibi in mentem, dicam, comparem exitum cum existenti* i.e. repudiationem eam desponsatione, sicuti enim desponsatio fit pecunia, ita

ita etiam repudiatio fiat pecunia, hinc docemur, sc. quod uxor tantum scripto expellatur.

לר"י לר"י. Eadem illatio obvia est in Gemara Gittin f. 24. b. lin. 21. לה לשמה כחכ רחמנא לה לשמה Scriptura scribit, לה h. e. לשמה. ac fol. 25. a. lin. 8. משובש לה לשמה. Hinc Mischna fol. 24. a. circa finem pronunciat: כל גזש שככתב. Quilibet repudii libellus, non scriptus intuitu uxoris hujus, est vitiosus. Et Maimon infra, Cap. 3. §. 1. eadem paucis mutatis repetit. Utrum vero תו וכח לה ad libelli repudii an ad ejus הורה sit referendum, disputatur Gittin, fol. 26. a. & b. Deinde num scriptio libelli an vero restium subscriptio fiat לה לשמה de eo extat disputatio in Gittin fol. 23. a, lin. 8. seq.

Libellum rescissivus &c. Quae ut eo melius intelligantur juvabit apponere ea quae in Cod. Gittin fol. 21. b. lin. 15. seq. collat. Kidduschin fol. 5. a. lin. 22. seq. leguntur: רבבן האי כריתות מא. עכרי ליה מיכעי ליה לדבר הכרת בני לבינה כרתניא הרי גיטיך על סנת שלא תשתו וין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתותי. Quae ex Doctores, cui usui illis sit haec vox כריתותי. Resp. Ea necessaria est ad indicandum, libellum repudii esse debere rem maritum acque uxorem separantem (scilicet, prouti Raschi ad Kiddusch. explicat, ut libellus שירא הספר מכדולן ולא יהא בו תנאי אוגון repudii illos dirimat, & nulla in eo contineatur conditio quae eos colliget. Eadem fere ad Gittin l. c. annotavit. laudatus Raschi.) Secundum id quod docetur (in Gittin, fol. 84. b. lin. 31. seq.) eg. maritus dicit uxori: ecce libellum tuum repudii ea conditione, ut nunquam bibas vinum, aut, ea conditione ut nunquam eas domum patris tui: nulla his est separatio. Sin vero maritus dixerit, ea conditione ut TRIGINTA DIES nequo vinum bibas neque domum patris tui visites, ecce haec est separatio.

Sicut

Sicuti explicabitur, nempe infra, Capite. 8. §. 9. *Et de inmanum ipsius &c.* Non inuile, erit hoc loco addu-
 gere quae in Gemara *Gittin* fol. 77. a. post initium Capitis 8. oc-
 currunt: **הנה רבנן ונתן בידה אין לי אלא ידה גבה** ונתן
הצדקה וקפטימיה סנתין המוד לומר ונתן מכל מקום

*Docent Rabbini, quia Scriptura ait, & tradat in manum eius, exim-
 de quidem patet, quod libellus in manum uxoris detur, undenam ve-
 ro constat, quod libellus repudii in vestrum, autam atque septium ux-
 oris possit projici? Resp. Scriptura ait ET DET: id. quocumque mo-
 do fiat. Verba ultima sc. מכל מקום ונתן בידה וכו' ונתנו
 ודרשינן ליה כאנמי נפשיה מדליה כתיב ובידה ותננו*

משמע לן נתינתו כל הדיא וידה דכתב דחמנא רבועין
*Explicamus enim to ונתן scilicet, quia in S. 2
 non scriptum est: & in manum ipsius illum tradat, ideo docet nos
 de traditione, quacumque illa fit. Nec vox וידה, quam Scri-
 ptura S. expressit, est superflua, requirimus enim aliquid quod
 perinde sit ac manus uxoris. Ex jam dictis dijudicari potest an
 Clar. Guilhelmus Surenhusius verba Bartenora, quibus משנה
 Capitis 8. Cod. Gittin explicavit, recte verterit: ונתן בידה
 ומדליה כתיב ובידה ונתנו משמע ונתן מכל*

*Uti scriptum est Deut. 24. 1. ונתן בידה quandoquidem autem non
 dixit maritus: & dabitur cum ipsi in manu, illud ונתן in Scri-
 ptura intelligendum est de quacumque dationis modo. Primo
 nulla plane mentio mariti facta est in verbis Bartenora. Deinde
 ר' כתב notat, scripsit, non vero, dixit, illudque כתיב ad
 Scripturam S. referendum esse per se patet, ut sensus sit: Quia
 in Scriptura S. non scriptum est &c. Tandem vox ונתנו minime
 vertenda est: & dabitur; sed potius & dabitur cum.*

*Aut inmanum nuncius sc. uxoris. Qui vocari solet
 שליח לקבלה nuncius ad accipiendum, a quo diversus est
 שליח לקור' כתיב nuncius a marito missus, qui nuncupatur
 שליח ad deferendum. De illo Autor noster assit, quod ma-
 nus*

eam, non vero, dimittat seipsum. Similiter si quis uxori
suae scribit, *ecce sis liberta*, non est libellus repudii.

Annotat.

Ecce sis dimissa &c. Hæc egregie conveniunt cum illis
quæ Kidduschî fol. 3. b. lia. 36. seq. in Gemara reperiuntur:

וכן בגירושין נתן לה ואמר לה הרי את משולחת
הרי את מגורשת הרי את מותרת לכל אדם הרי

את מגורשת איני אושר איני בעלך איני ארוסיך אין
את. *Ita etiam in repudiis, dederit maritus uxori*
(libellum repudiî, fol. 6. a. l. 45.) *eique dixerit ecce tu sis di-*
missa, sis repudiata, sis cuius permessa, ecce hæc est repudiata & di-
xerit vero, ego non sum vir tuus, ego non sum maritus tuus,
ego non sum sponsus tuus, hæc non est suspicandi locus (ne
quidem eam illegitimam ad sacerdotium pronuntiandi, uti Ra-
schi explicat, אף לפסולה לכהונה).

ecce sis tui juris. An uxor hoc stylo
a marito repudiari possit, disputatur in Kidduschin fol. 6. b. lin.
3. seq. & Gittin fol. 85. b. lin. 8., ex hac ratione quia in fine Mi-
schna Gittin fol. 85. b. lin. 3. & 4. docetur, quod hic stylus sit ma-
nifestationis non vero divortii: *אמר של גט שפירור הרי*
לעצמך: אף את הרי את fundamentum libelli manu-
missionis est: *ecce tu (ancilla) sis liberta, ecce sis tibi ipsi.*

Substantia libelli repudiî &c. *אמר של גט הרי את*
מותרת לכל אדם *Substantia libelli repudiî est: ecce sis per-*
missa cui liber viro. Mischna Gittin fol. 85. a. lin. ultim.

Sin autem scripserit, non sum maritus tuus &c. conferratur
ea quæ antea in Annot. 1. sunt allata.

Dimittat eam, non vero seipsum. Gemar. Kiddusch. fol. 6. a.
lin. 1. & 2. מאי קא משמע לן הרי לישנא בתראי קא משמע לן
B

לן חכמת כתיב כי יקח ולת שיקח ארת עצמו
זכנת כתיב ושלחה ולת שישלח ארת עצמו.

*Quid docet nos? duas illas loquendi formulas ultimas docet nos
(Rafchi, quod ad sponsalia attinet), scriptum est (Deut. 24, 5.)
quum acceperit quis uxorem; non vero quod seipsum accipiat.
Et ibi (respectu divortii) scriptum est (Deut. 24, 1.) & dimittat
eam, non autem quod maritus seipsum dimittat.*

Ecce sis liberta &c. Kidduschin. fol. 6. a. lin. 46. & fol. 47.

פשיטא נתן לה גיטרה ואמר לה לאשתו חרי ארת

omino certum est, *bet chorin la amir v'la klom*
quod, si maritus uxori libertum repudii dederit ei que dixerit ecce
sis liberta, nihil quicquam dicit.

ה.
זה שנאמר בתורה ושלחה מביתו אין ענינו
שלח וגמרו גירושיהו עו שתצא מביתו אלה
כשמגיע גט לידה גמרו גירושיהו ואף על פי שעדיין
היא בביתו כמו שיתבאר שלה נאמר ושלחה
אלא שאם גירש ולת המציאה מביתו חרי זה כמו
שגורש והחזיר גרושתו לפיכך צריכה ממנו גט שני
במו שיתבאר.

S. V.

*Illius, quod in Lege divina dicitur, & dimittat eam
e do.*

הוא הגט הכשר וצא הכר שמוסר קצוצה אחר הכתיבה
 לפיכך אם כתב גט ערל קרן הפרדה נותן לה הפרדה
 נאם התך תקרן אחר שכתבי ונתנו לר"א אינו גט וכן
 אם כתב במחובר אף על פי שחתמו בו העדים אחר
 שגילו ונתנו לר"א אינו גט

VI. Unde vero constat, quod post libelli repudii con-
 scriptionem nulla alia actio sit reliqua? Exinde quia
 dicitur in Lege divina *Ecce scribat & tradat*. Is itaque,
 cui nihil nisi scriptio & traditio deficit, est legitimus di-
 vortii libellus. Excluditur ergo talis, cui post scriptio-
 nem amputatio deest. Propterea si scripserit divortii li-
 bellum super vacca cornu, uxori vaccam cornu illo in-
 structam donet; Sin vero cornu illud, postquam libel-
 lum in eo scripsit, amputet, idque uxori tradat, hic libel-
 lus est nullus. Ita etiam, si libellum super re cum terra
 adhuc conjuncta scripserit, licet testes, postquam rem
 illam avulsit, eum subscripserint, illumque deinde uxori
 dederit, repudiatio est nulla.

Annotat.

Unde vero constat &c. Lucem huic §. foenerat Mischna
 Gittin fol. 19. a. lin. 10. seq. על הכל כותבים ערל של פרה ונותן לה
 העללה של זירה ועל הקרן של פרה ונותן לה את העבר
 את הפרה ערל יר של עבר ונותן לה את העבר
 Super hoc omnescribunt, np. Super folium olive (Kasbi: חרושה
 jam avulsa) super cornu vacca, eamque simul uxori donat: per-

io super manum servi, quem etiam ipsi det. maritus. Mirum ta-
 ne celeb. VVagenfeilium verba ea: על דה עבר וכתב ליה את העבר
 vertisse: aut cornu vaccae, qua vacca (mulieri, cum
 qua quis divortium facere vult) PER SERVUM mittenda, serpo
 ei quoque donato. vid. ejus nota 10. ad b. 4. Capit. 2. Tractatus
 Sota. VVagenfeilium videtur Clariss. Surenhusius secutus p. 326.
 in versione hujus Mischke: super his omnibus scribunt, super foliis
 olivarum super cornu vaccae, Et tunc maritus dat illi vaccam
 OPE SERVI etiam, & servum. Neca VVagenfeilii atque Su-
 renhusii versione alienus est Joh. Henr. Hottingerus philologus
 haud obscurus in notis suis, quibus Goodvini Mosen & Aaro-
 nem illustravit, atque ornavit, p. 903. Sic, inquit, inscribunt
 civis materiae, ut folio olivae, aut cornu vaccae (maritus mulieri)
 ipsam vaccam OPE SERVI, imo & servum dat. Jam dudum e-
 quidem Philologi bene observarunt, על דה haud raro notare
 per ministerium vel ope alicujus, hanc vero significationem hoc
 loco plane non admitti posse, pacē tantorum vitorum asserere li-
 ceat, neque iis hac in re injuriam fieri, ex Gemara jamjam alle-
 ganda quilibet judicare poterit. Ad illustrationem §. presentis
 referri etiam Gemara. *Gittin*, fol. 21. a. lin. ult. & b. init. על דה
 העולין של דה וכתב בשלמא דה דעבר ליה אמר
 למקצין אלה קן של פרה ליקציון ולותבו ליה
 אמר קרא וכתב ותן ליה מי שאינו מחוסר אלה
 כתיבה ונתנה יצא זה שמחוסר כתיבה קצין
 ונתנה. Super folium olivae &c. De manu servi nullum est
 dubium, eam enim amputare non licet, quod vero ad cornu vaccae
 (in quo libellus repudii fuit scriptus) attinet, illud maritus ab-
 scindat & uxori tradat. Resp. Scriptura S. ait: ET SCRIBAT
 ET TRADAT: exinde sequitur quod nulla aetia nisi scriptio &
 traditio deficiat, Excluditur itaque ille casus, quando scriptio
 AMPUTATIO & traditio desideratur. Cur vero manus servi
 B 3 ab-

רשיוך במצורת ואינו
 רשאי לחכמה כו' ואם חבל כו' וצ"ל לרורות
 כראשי אצבעים אלמה אינו רשאי לחכמה כו'
Servus enim ad precepta est obligatus, adeoque dominus eum ledere non potest; sin autem illum laeserit, exit in libertatem per initia membrorum (quæ non rursus crescunt, eg. si extremitatem digiti quijusdam præciderit), exinde sequitur quod dominus eum ledere nequeat.

Excluditur ergo talis, cui post scriptiorem amputatio deest.
 Clariss. Surenhus. ad h. l. Capit. I. Tract. Gittin p. 323. vertit: *Excepto ejusmodi qui NODO caret post scriptiorem.* Vocem קציצה nodum notare constat ex Buxtorffii Lexico Talmudico, eam vero significationem hic a mente Maimonidis, plane alienam esse ex antea dictis intelligitur.

כתבתי במחובר אמילי טופס הגט כתב
 איתן במחובר ותלשו ואמר כה כתב שם האיש
 וטפס האשה והזמן וההרשאה מותרה לכהן
 ודורמו ונתנו לה כשר: אדם יש וכן וכו' וכו'
 §. VII.

Non scribunt repudij libellum in re terræ conjuncta, nequidem טוֹפֶּהֶס ejus. Si quis autem טוֹפֶּהֶס (ie formulam, exemplar libelli absque טוֹרֶפֶה) in re terræ adharente scripserit, eamque avulerit, & deinde demum scripserit (טוֹרֶפֶה טוֹרֶפֶה, h. e.) nomen viri, nomen uxoris, tempus, & formulam illam:

ecce

ecce tu sis permiffa cuilibet: & tum testes libellum fub-
fcripferint, eumque tandem uxori tradiderit, ille eft le-
gitimus.

Annotat.

Non fcribunt in re terre adijuncta &c. Mifchna Gittin fol.
21. b. lin. 22. &c. אין כותבי כהבו כחבור לקרקע במחובר ותתנו להן כשר רבי יהודה פוסק
Non fcribunt (Ra-
fchi ad Gitt. fol. 3. b. ad lin. 2. , &c. re ad huc in
tegra,) in re terre adherente; Sin quis fcripferit (רב. Tophes)
in re terre adhuc conjuncta, & deinde avellatur (& Torephi
in re jam avulfa fcribatur) neque fufcribatur uxori que tradatur,
libellus eft legitimus; R. Juda vero eam pronunciat illegitimum
donec fcriptio & fufcriptio facta fuerit in re jam avulfa. The-
fen hanc Mifchnicam. explicat Gemara ibidem fol. 21. b. lin. 29. fq.
כתבו על המחובר והאמרה רשאת אין כותבין אמר

רב יהודה אמר שמואל ותנא ששייר מקום תורף
וכן אמר רבנן אלעזר אמר רבנן אנשינו והוא ששני
מקום התורף יסין אמר רבנן בר יוחנן אמר רבי
ירוחן והוא ששייר מקום התורף ורבי אלעזר הוה דאמר
ערי מסורת מרתי וחי קאמר אין כותבין טופס שמא יכתוב

תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ותתנו לה כשר
Scripferit, (ait Mifchna) libellum repudii in re fundo adherente,
fed esse illa vitio dixit: non fcribunt in re terre conjuncta, (adeoque
fibi ipfe contradicit.) Resp. R. Juda ait, R. Samuel refpondit, modo
loquuntur quod Torephi fcribi folet reliquerit vacuam. Ita etiam, di-
cente R. Eleazar, statuit R. Ofechia modo fparium reliquerit &

in quo Toreph exprimitur. Ima est R. Johannes, teste Rabba nepore et Channa, idem docuit: modo tov Toreph non simul scripsit, sed reliquerit. Accedit itaque haec Thesis Mischnica ad mentem R. Elieseris, dicentis, testes, coram quibus libellus repudii uxori traditur, repudiationem consiciunt. Et Mischna ita dicit (mens ejus haec est): Non scribunt tov Tophes (in re terra conjuncta) forsassis etiam tov Toreph (in eadem) scriberet; Sin autem nihilominus tov Tophes in re fundo adherente scripsit, deinde vero prius rem illam avulsit, et sum demum tov Toreph in ea exaraverit, ac tandem uxori dederit, libellus est legitimus.

כתב כל הגט על העלוי חרות בעצף נקוב
 אה על פי שנתן לרח המעצף כלו הגט פסול גזרח
 שמא יקטום: אכל כתב חותם על הרסו של
 עציף ונתן לרח.

§. VIII.

Scriptis totum divortii libellum super folio arboris, seminata in vase hortensi inferius perforato, licet uxoritas illud simul det, libellus tamen est illegitimus, suspicandum enim, ne forte folium illud absunderet. Sed libellum in testa vasis illius inscribere camque uxori tradere potest.

Annotat.

Scriptis totum divortii libellum scilicet tam Tophes quam Toreph.
 Super folio &c. Gemara Gitin fol. 21. b. l. 35. 36. & fol. 2. a. init.

כתב על הרסו של עציף נקוב כשר ושקל לרח ויהיב לרח

ליה ניהלה על עלה של עזין נקוב אביו אמר
 כשר ורבא אמר פסור אביו אמר כשר דשקיר
 ליה ויחב ליה ניהלה רבא אמר פסול גזירה שמת
 : *Scripserit libellum repudii super testa vasis hortensis*
inferius perforari, libellus est legitimus: Sumit enim illud idque
totum uxori tradit. Scripserit in folio vasis illius inferius perfo-
rari, libellus, ait Abai, est legitimus, Raba vero dicit, est illegiti-
mus. Abai affirmat, quod sit legitimus, maritus enim sumit illud
vas hortense & uxori tradit. Raba vero id negat hac ratione ad-
ductus, suspicandum enim, ne forte abscinderet se. folium.

ט.

ומנין שאינו נותנו לה אלא בתורה גרושין
 שנאמר ספר כריתות ונתן בידה שיתן אותו בתורה
 ספר כריתות. אבל אם נתנו לה כתורת שהוציא
 שטר חוב או מזוהר או שכתבו בידה והיא ושנה
 ונעורה והרי הוציא כונה אינו גמי ואם אמר לה
 אחר כך הרי הוא גיטא הרי זה גמי.

§. IX.

Unde autem probatur, quod maritus libellum di-
 vortii uxori non tradat, nisi titulo repudii? Quia in SSa
 dicitur: libellum abscissionis det in manum ipsius: ex-
 inde sequitur, tradat eum uxori titulo libelli repudii. Sin
 autem illum uxori hoc dederit prae-textu, ac si libellus de-
 biti aut mesufa esset, veleum ipsi dormienti in manum
 dederit, illa vero e fomno excitata deprehendit libellum
 C divor-

divortii in manu sua, nullus est repudii libellus. Sin autem deinceps uxori dixerit, ecce hic est libellus tuus repudii, tunc omnino est libellus divortii.

Annotat.

Confirmationi hujus §. 9. inservit Mishna *Gittin* f. 78. a. lin. 24. &c. אמר לה כנסי שטר חוב זה או וגו' אינו גט עד שיאמר לה היא גיטך נתן בידה והיא יענה ניעורה קוראה ודרי הוא גיטן אינו גט עד שיאמר לה היא גיטך. *Dixerit maritus uxori, accipio hunc libellum debiti, aut &c. nullus est repudii libellus donec maritus dixerit ei, ecce tuum repudii libellum.* Porro, dederit libellam divortii in manum uxoris dormientis, ea vero expergesta legit illum & epistolam divortii esse deprehendit, nullus est repudii libellus usque dum uxori, hic tuus est divortii libellus, dixerit (licet jam divortii epistola in manum uxoris pervenerit). Gemara lc. lin. 32. ex doctrina quadam Exotica refert: נתנו בידה והיא ישינה ניעורה וקורא ודרי הוא גיטן אינו גט עד שיאמר לה היא גיטך רבי רבי רבי שמעון בן אלעזר אומר עד שישלנו חיסני וחזור ויתבט דederit divortii libellum in uxoris dormientis manum, e somno excitata legit eum, & suum repudii instrumentum esse cognoscit, nullus est, donec maritus ei dixerit: Haec est tua divortii epistola, sic statuit Rabbi. R. Simeon vero filius Eleazaris offerit, eum nullum esse, donec illum ab uxore sumferit eique illum denique dederit, dixeritque, est tuus divortii libellus.

י. אמר

אמר לעדים ראו גט שאני נתתן לה וחזר ואמר
 לה כנסי שטר חוב זה הרי זה כשרי שהרי הודיע
 אותי דעדיכם שנתנו בתורת גרושאי. והוה שאמר
 לה שטר חוב קפני שנכלל ממני:

s. X.

Sin autem prius testibus dixerit: videte libellum
 dimissionis, quem uxori jam dabo, deinde vero ei dixerit:
 accipe hunc debiti libellum, ecce hic libellus est legiti-
 mus. Indicavit enim antea testibus, se cum ut repudii
 libellum illi tradere; uxori autem, esse libellum debiti,
 dixit pudoris ergo.

Annotat.

Sin autem dixerit testibus &c. Gemara *Jevamor.* fol. 113.
 b. lin. 30. seq., collat. Gemar. *Gittin* fol. 55. a. lin. n. seq.

אמר בבית מעותו של כ' יוחנן בן גודגדא אמר
 לעדים ראו גט זה שאני נתתן לך ואמר לה כנסי שטר חוב
 זה הרי זה כשרי שהרי הודיע אותי דעדיכם שנתנו בתורת
 גרושאי. והוה שאמר לה שטר חוב קפני שנכלל ממני:
 לא בעיקר דעתה הכה נמי לא בעיקר דעתה פשיטא
 מהו דתימא מראי כנסי שטר חוב זה בטולי בטולי
 קלא אי אתא רבטליה לעדים הוה קאמר להו
 וסדילא אמר לעדים לא בטלוי וליה טדי וחאי
 דקאמר הכי קחמרת טיטופה הוה דקאמר לה,
*Raba ait, ex R. Johannis, filii R. Gudgeda (quoniam in Milcha
 f. 112. b. lin. 16. exemplo surde docuit, uxoris consentum in repu-
 dicatione non requiri) testimonio [discimus]: dixerit maritus*

testibus, videre libellum divortii, quem jamjam uxori dabo. Deinde autem uxori dixerit, accipe hunc debiti libellum, ecce hac est repudiata: Nonne enim docuit R. Johannes filius r̄s Gudgeda? non requirimus consensum uxoris [adeoque surda repudiatur]: Ita etiam in hoc casu [quo maritus dixit, accipe hunc libellum debiti] uxoris consensum non requirimus. [obj. uxoris consensum etiam in hoc casu secundum R. Johanaem non requiri] per se patet, (adeoque non necesse est, ut id doceatur) Resp. Id, quod objicis [non ita est, sive res non adeo clara est, putares enim], maritum, quia uxori dixit, sume hunc libellum debiti, libellum repudii penitus destruxisse, [adeoque eam minime esse repudiatam]. Quam ob causam necesse fuit, ut nos discrete doceret (quod libellum divortii non destruxerit, licet dixerit accipe hunc debiti libellum): Si enim ita esset, quod maritus repudii libellum destruxisset, id certe testibus illis dixisset, quia vero testibus hoc non indicavit, eum minime destruxit. Pudoris causa autem ita uxori dixit.

חמנרש צרוך שואמר לה כשיתן לה הגט הרי זה
 גיטך או הונת גיטך וכיוצא בזה: ואם נתן
 כידרה ולא אמר כלום הרי זה גט בטור. כמה
 דברים אמורים בשלח היה מרכב עזה על
 עיסקו גיטו: אבל אם היה מרכב על עסקו
 גיטו ובטור הגט נתן כידרה ולא אמר כלום
 הרי זה גט כשר:

§. XI.

Maritum repudiantem oportet ut uxori, quando ipsi repudii libellum tradit, dicat: Ecce tuum divortii libel-

libellum, aut, hic est tuus repudii libellus, & hisce similia. Sin autem libellum in uxoris manum dederit & nihil quicquam dixerit, ecce hic libellus est illegitimus. Qua de re hæc verba dicuntur? Resp. De eo casu, quando maritus antea cum uxore non locutus fuit de negotio libelli repudiationis ipsius; sin autem prius cum ea locutus fuerit de ipsius libello divortii, & deinde illum sumat, detque in manum uxoris, licet nihil quicquam dixerit, tamen hic repudii libellus est legitimus.

Annotat.

Sin autem prius cum ea &c. Gemara *Kiddushin* fol. 6. a. lin. 23. seq. collat. lin. 32. seq. **דָּתָן הָיָה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה** על עסקי גיטתה וקידושיה ונתן לה גיטתה או קידושיה ונתן רבי יוסי אומר דנו רבי יחזקאל אומר צריך לפרש ואמר רב הונא אמר שמואל הלכה כרבי יוסי. *Docemur enim:* (in Tract. Talmudic. *Maaser Schebe* ni dicto, fol. 69. b. 6. 7.) *Si maritus cum uxore sermonem habeat de negotio libelli repudii aut sponsaliorum, eique libellum repudii aut sponsaliorum tradat, non vero declaret* (ic. non dicat, ecce hic est tuus repudii libellus, aut, tu sis mihi desponsata). *R. Jose ait, sufficit, [sc. quia in eadem re occupati fuerit]; R. Juda vero dissentit, asseritque, maritum oportere istud discerni indicare verbis. Sed R. Samuel, teste R. Huna, dixit, DECISIONEM ESSE SECUNDUM דָּתָן R. JOSE.*

גַּט שְׂחִיבָה מוֹנֵחַ עַל הָאָרֶץ וְאָמַר לָהּ מָלֵךְ גִּיטֶיךָ
סָעַר גְּבִי קָרַע וְנִטְלָתוֹ אוֹ שְׂחִיבָה קָשׁוּר עַל יָדוֹ אוֹ עַל יָרְכוֹ

ירכו ושלפתו ממנו אף על פי שיאמר לר' אהר שני
 לידור חרו זר גיטור אינו גט. שנאמר ונתן בידה לר'
 שתקח היתה מעצמה והרי לא נתן לה לא הוא ולא
 שלוחו. אברא אבא חרכין לר' בגופו או הטור יר'
 עד ששלפתו הגט מעליו ואמר לר' חרו זר גיטור חרו
 זר גט.

§. XII.

Libellus divortii, qui in terra fuerit collocatus, &
 maritus uxori dixerit, tolle tuum repudii libellum de ter-
 ra, eaque illum sumserit; aut qui ad manum vel femur
 mariti fuerit alligatus, & uxor libellum alligatum de illo
 detraxerit, licet maritus, postquam libellus in uxoris ma-
 num pervenit, ipsi dicat, ecce hic est tuus repudii libel-
 lus, tamen est nullus. Scriptura enim Sacra precipit,
 & det in manum ipsius, non vero ut illa ultro eum sumat,
 sed ecce heic neque maritus neque ejus procurator eum
 uxori dedit. Sin autem corpus suum ad eam admo-
 verit, aut manum suam extenderit, & deinde uxori dixerit, ec-
 ce tuum repudii libellum, hic omnino est divortii libel-
 lus.

Annotat.

Ad hunc §. refertur *Mishna Gittin* Cap. 8. b. 2. fol. 78. a.
 lin. 24. או שמצאתו מחזיריו קוראתו והרי הוזה. Aut in-
 venit (uxor) libellum divortii in tergo mariti, eumque legens de-
 prehendit suum esse repudii libellum, hic certe nullus est, do-
 nec

nec ipsi dicat, ecce hic est tuus divoritii libellus. Gemara lc. lin. 26. seq. de sensu hujus Mishnæ ita disputat: **נֵי אָמַר לָהּ** דא גיטך מאי הוי הדרו ליה טלי גיטך מעו גבי קרקע ואמר רבא טלי גיטך מעו גבי קרקע לא אמר כלום אימיה ששלפתו מאחוריו שלפתו נמי דא בעינא ונתן בידה ולכנה לא צריכא דערק ליה חרציה ושלפתיה. *Quando maritus uxori dicit: ECCE TUUM REPUDIUM LIBELLUM, quid est [הא גיטך טו] certe perinde est ac si dixisset, tolle tuam repudii epistolam de solo? atqui Raba (Gittin fol. 24. a. lin. 16.) inquit, si maritus uxori dixerit, tolle tuum repudii libellum de terra, nihil quicquam dixit. (Raschi, tolle tuum repudii libellum de terra, nihil quicquam dixit. (Raschi, ut det maritus). Resp. Dicam, quod uxor eum detraxerit de tergo mariti. Regero, scia libellum detraxerit, etiam (hoc improbat), requiramus enim, ut maritus libellum TRADAT IN MANUM IPSIUS, hoc vero non fecit. Resp. Id non est necessarium, maritus enim fimbros suos ad eam advertit, eaque illum extraxit.*

ג.

זמנין שיתננו ליה בפני עדים. חדי הויא אומר על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום רב ואי אפשר שתהיה זו היום ערוה וחבא עליה במיתה בית דין ולמחר תהיה מותרת בלא עדים. לפיכך אמר נתן ליה בינו לבנה ואפילו בער אחד אינו גט כלל:

§. XIII.

Unde probamus, quod maritus repudii libellum uxori tradat coram testibus? Ecce Scriptura (*Deuteronom.*

19, v. 15.) ait: in ore (ie. testimonio) duorum vel trium
testium res consistat. Impossibile autem est, ut ea, quæ
hodie sit ערוה (adeoque prohibita) & is, qui cum ea
rem habeat, supplicio a magistratu afficiatur, cras autem sit
permisssa (alii ad matrimonium) absque testibus. Pro-
pterea si maritus uxori, dum cum ea solus est, libellum re-
pudii tradat, licet coram uno teste, nullus plane est di-
vortii libellus.

Annotat.

Ecce Scriptura ait &c. Raschi ad Gittin. fol. 22. b. lin. 2.
דעל כרויך בעיקן ערים וילפינן ערוה רבר רבר מממן
Nam necessario, te etiam invito, requirimus testes, discimus enim
rem unam ab altera, scilicet ערוה רבר (Deut. 24. 1.) are pecunia-
ria. (Deut. 19. 15.) Et ad fol. 2. b. circa finem mentem suam
clarius expressit.

Ut ea, quæ hodie sit ערוה adeoque prohibita, scilicet
quia illa est אשה איש uxor mariti. Gemara Gittin fol. 2. b.
lin. 10. איתחוק איסורא דאשה איש הוי רבר שבערה
משינים ואין רבר שבערה פחות משנים Certum est, quod u-
xor mariti prohibita sit (alii viro) adeoque illa est res, quæ in
ערוה h. e. quasi in incestu quodam est, ad talem vero rem per-
mittendam non sufficit testis unus sed duo.

יד.

במה דברים אמורים כשהיה הגט בכחב
וד סופר. אבל אם כחב הבעל הגט בכחב ודו
וחתם עליו עד אחר, ונתנו לה הרי זה גט פסול.
(ופסול לכהונתו):

S. XIV.

De quonam casu verba illa sunt dicta? de eo, quando manu scribae repudii libellus fuit exaratus. Sin autem cum maritus ipse sua scripserit manu, testisque unus eum subscripserit, & deinde illum uxori tradiderit, libellus divortii est illegitimus, eamque ad sacerdotium inhabilem reddit.

Annotat.

Sin autem maritus ipse &c. Mischna Gittin fol. 86. a. lin. 11. seq. שלשה גיטין פסולין ואם נישאת הוולד כשר כתב כותב ירו וגוי יש בו זמן ואין בו אלא עד אחר הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת עד אחר הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נישאת כשר. Tres repudii libelli sunt illegitimi; sin autem uxori ejusmodi libello repudiat a nupserit, infans est legitimus: Scripserit repudii libellum manu sua &c. fuerit in eo tempus expressum, subscripserit autem illum unicus testis tantum. Ecce hi tres divortii libelli sunt, illegitimi, sin autem uxor ab alio ducta fuerit, infans habetur legitimus. Gemara ad hæc verba ita lin. 42. annotat: אמר רב כותב ירו שנינו אחתא וגוי אלא הסיפא ישר בו זמן ואין בו אלא עד אחר ודוקא כתב ידו ועד אכר כתב סופר ועד לר. Rabh ait, docemus in hac Mischna scripserit manu sua: Queritur itaque quorsum verba illa (scripserit manu sua) sine referenda? &c. Resp. tō scripserit manu sua perinet ad extremā verba, scilicet ea, fuerit quidem in libello tempus expressum, sed unicus modo testis eum subscripserit. Et quidem praeiit, scripserit maritus manu sua, eamque testis unus subscripserit (infans est legitimus); sin autem scriba illum manu sua scripserit & unus testis eum subscripserit, cum non (i.e. libellus plane est nullus & infans non est legitimus sed spurius.)

תקנת חכמים הויה שיהיו העדים חותמים
 על הגט שמה ותן ליה גט בפני שנים וימתו
 וכמעט הגט שבידו כחרס מחרסי אדמור שחזי
 אין בו עדים לפיכך תקנו שיעידו מתוכו ואף על
 פי שהעדים כתובו נותנו לה בפני שנים כין בפני
 אותן העדים החתומין עליו בין בפני שנים אחרים
 שיעקרה הגורושין בעורו מסיררה:

§. XV.

Constituerunt etiam Sapientes, ut testes repudii in-
 strumentum subscriberent: fortassis enim maritus illud
 uxori coram duobus daret testibus, qui deinde e vita di-
 scederent, & tam divortii libellus, quem uxor manu tenet,
 deprehenderetur ut vilissima quaedam testa ex luto
 preparata, ecce enim nulli in eo testes extant. Itaque
 ordinarunt, ut intrus testes libellum subscriberent, eum-
 que uxori coram duobus testibus, sive coram iisdem in
 eo subscriptis, sive coram duobus alijs, traderet maritus;
 fundamentum enim repudiationis in testibus traditionis
 consistit.

Annotat.

Constituerunt etiam Sapientes &c. Mischna Gittin fol. 34.
 b. lin. 29. תקון מפני הגט העולם.
 Testes subscriberent libellum propter ordinem
 mundi. Contra ea objicit Gemara fol. 16. a. lin. 10. seq.
 תקון העולם לאוריתתו הויה וכתוב כספר
 וחתום

וחתום אמר רבנא ליה צריכא לרבי אלעזר

דאמר ערי מסורה כרתו תקימו רבנן עדיו התומים

מפני תיקון העולם דויסמין דמיותי סהדי אונמו זימנין

דאולי למרינת הים *Propter ordinem mundi? Obj. legis*

divina est (subscriptio testium) ? scriptum enim est (Jerem. Cap.

32. v. 44. collat. v 10) & scribendo in libello & subscribendo.

Rabba respondet, non necessarium illud est nisi propter R. Elieserem

qui statuit, testes traditionis repudiationem consciunt, itaque Do-

ctores nostri testes subscriptionis propter mundi ordinem constitu-

runt. Interdum enim accideret, ut testes (traditionis) e vita

discederent, aut peregre proficiscerentur.

Sive coram iisdem in eo subscriptis. Raschi ad Gitt. fol.

23. a. lin. 3. observat: דרוכ גיטין נמסרין בפני התומים

Plexaque divortii instrumenta coram testibus subscriptis traduntur.

Et ad Gittin. fol. 26. a. post med. מסורה ערי מסורה

Quia plexaque testes traditionis subscripti

sunt in illo, הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

הם התומים בו

stes traditionis deprehenduntur illegitimi, ecce hic libellus tamen est legitimus, quia testes legitimi in eo extant, & repudii libellus exito manu uxoris. (ie. illum possidet atque producit adeoque ea pro repudiata habenda.) Quidam sublimium doctorum vero docet, quod sit illegitimus.

Annotat.

Subscripserunt divorii libellum &c. Conferri mereatur quæ R. Isaac Alphes ad Cap. 9. Cod. *Gittin* scribit p. 126. b. & p. 127. a.

Quidam sublimium Doctorum, vel quidam Amurzorum &c. sc. quia statuit cum R. Eliesere, quod testes traditionis, non vero subscriptionis repudiationem conficiant. conf. *Gitt.* fol. 36. b. lin. 22.

חיו ערין מתוכו פסולין אפילו אחר פסול ואחד
 כשר ונתנו לך בפני שני עדים כשרין הרי זה
 פסול שנמצא כמויות מתוכו:

§. XVII.

Testes ejus intus subscripti sunt illegitimi, vel unus deprehenditur illegitimus alter vero legitimus, licet maritus repudii libellum uxori coram duobus testibus legitimis exhibeat, tamen libellus est illegitimus, deprehenditur enim sicuti repudii libellus intra adulterinus.

Annotat.

Testes intus subscripti &c. Maggid Mischneh allegat h. l. *Gittin*.

Gittin. fol. 4. a. lin. 3. seq. , ubi Gemara ita scribit: לעולם רבי אלעזר הוה וכו' לא בעי רבי אלעזר התיבוי חוכא דלויכא עדים כלל חוכא דלויכא עדים בעי לאמר רבי אבא מנדרה רבי אלעזר כמוזיף מתוכי מתוכי שהוה פסול: Omnino hac est sententia R. Eliezeris, quod vero R. Eliezer non requirat subscriptionem testium, (id ita accipiendum est) sc. ubi nulli plane testes subscriptionis sunt, (ie. melius est nullos plane testes subscriptos esse, quam eos subscriptos esse sed non לשמו, talis enim libellus est sicuti intus adulterinus: Explicante Raschi) ubi vero testes illum subscribunt, ibi postulat, (ut subscriptio fiat לשמו). Dicit enim R. Abba, R. Eliezer de libello interius adulterino conficitur, quod sit illegitimus.

הרחיק את העדים מן הכתב מלפני שני שטין פסול וכמה ירחיק את העדים מן הכתב פחות מכדי שני שטין כדי שיהיו נקראין עמו במה רבוי אמורים כשהיה הגט יוצא מתחת ידיו ולא היו שם עירי מסיריה אבל אם מסרו לה בעדים אף על פי שהן מרוחקין הרבה ואין נקראין עמו ואף על פי שאין התובע עירו עד כלל היה זה כשר שעיקר הגרושין בעירי מסיריה:

§. XVIII.

Si testes (subscriptionis) spatio duarum linearum a scripto (s. repudii libello) removerit maritus, libellus est illegitimus. Quam longe vero absint testes a scripto?

D 3

Resp.

Resp. intervallo duas lineas non capiente, ita ut illi (testes) una cum divortii libello legantur. De quo casu hæc dicuntur? Resp. de eo, quando repudii libellum uxor manu tenet, neque adsunt ibi testes traditionis; sin autem illam coram testibus uxori tradat, licet testes subscripti longius sint remoti, neque simul cum divortii libello legantur, imo quamvis nullus plane testis in eo sit subscriptus, tamen conferetur legitimus, nam repudiationis fundamentum in testibus traditionis consistit.

Annotat.

Si testes subscriptionis &c. Gemara in Babba Barr. f. 162.

b. lin. 1. idem de reliquis libellis docet: הרהיק את העדים שני שיטין פסול זה שיטה ומחצה כשר. *Si testes duabus distent lineis, libellus est illegitimus, sin autem linea & dimidia aliusit, ille conferitur legitimus.* Ibidem lin. 5. רהניא הא שמע דהניא. *Veni audi, nam docetur: removerit testes duabus lineis a libello, ille est illegitimus; sin autem infra duas lineas, is habetur legitimus.* Raschi in hl. דהיינו שיטה ומחצה, hoc enim est, linea & dimidia.

Quamvis nullus plane testis in eo sit subscriptus. Mischna Gittin fol. 86. a. lin. 16. 17. ר' אליעזר אומ' אעפ' שאין ערוו עדים. *Id est. Testes traditionis separant (penitus uxorem a marito), dacet R. Elieser.*

In testibus traditionis. Idem est quod Gemara docet Gittin fol. 9. b. lin. 30. & 32. רבי אליעזר אמר ערוי מסורה כרתו. *Id est. Testes traditionis separant (penitus uxorem a marito), dacet R. Elieser.*

העדים שנתנו את הגט בפניהם צריכין לקרותו
ואחרי כך יתנו לה זאם נתנו לה בפניהם
תכלה היתוק וקוראין אותו אחר שכתבו לה קראתיו
ותוה ביד הבעל או ביד שלוחו והחזירוהו לו ותוה
היה והכניסו לתוך ידו וכתבו לה חזרו וקוראין
אחריו:

§. XIX.

Testes, coram quibus repudii libellum tradunt, oportet illum legere, & deinde eum uxori tradat (maritus). (1.) Sin autem prius illum uxori coram ipsis (sc. testibus) dederit, deinceps eum illi legant, posteaquam jam eum uxori tradidit (3) Legerint libellum (antea), dum adhuc in mariti aut ejus procuratoris manu fuit, & eum ipsi (sc. marito aut ejus procuratori) reddiderint, isque postea illum intra manum ingerit, & tum eum uxori tradiderit, tunc rursus illum testes legant.

Annotat.

Testes coram quibus &c. Divortii libellum testibus legendum esse, patet ex Gemara Gurin fol. 19. b. lin. 24. & 43.
אמר לו המומר וכו' אמר מרומה משמיהו
כרב רומה הני כי תרי דיהיב גיטת קמיהו צריכי
Rabbena ait, reculis mibi Amemar: Ita Meremar nomine ר' R. Deme dixit: Quoslibet (scilicet testes traditionis) coram quibus repudii libellum (maritus uxori) porrigit, necesse habent illum legere.

Isque

Isque illum postea intra manum ingesserit. Pro eo, quod Maimon hl. dicit בתוך ידיה *intra manum suam*, adhibetur in Gemara Sittin fol. 19. b ידיה לבי ידויה *introduxit repudii libellum* (maritus) **IN DOMUM MANUS SUÆ.** Domus manus alias notat chirothecam, sed hl. Raschi interpretatur: ידיה החת כנפיו *in domum manus suæ* i. e. *sub alas* [vestis.] Quo casu testes eum rursus legant, ut videant, an maritus eum cum alio libello permutarit. Quid vero iuris sit hoc casu, si eum testes non denuo legerint, docetur in §. proxime sequenti.

ב
לא קראוהו אלא נשלתו וזמנתו לים או לחש
הרי זו מגורשה. הואיל וקראוהו תחלה אין חוששין
לו שהתחלפו וכלה ענה אלה אפילו אמר הבעל שטר
אחר וזהו דלא היה הגט שקראתם אינה מאמן וזהו
הנה מגורשה.

§. XX.
Sin autem eum non (rursus) legerint, sed (uxor illico) illum sumserit eumque in mare aut in ignem pro- jecerit, ecce hæc (tamen) est repudiata: Nam quia illum primum (antea) legerunt, non suspicamur quod maritus eum permutarit. Neque hoc solum, sed et quamvis maritus dicat, alius non vero repudii libellus fuit, quem vos (antea) legistis, tamen ille minime est fide dignus, sed ea est repudiata.

Annotat.

Sin autem eum non (rursus) legerint &c. Consentit eum hoc

hoc §. Gemara Gittin fol. 19. b. lin. 43. seq. מירובי הרי זרין
 גושיך ונטלתו וזקתו לים או לאור או לכר דבר
 האבר וחזר ואמר שטר פסום חות שטר אמנה
 הוא מגורשה. ולא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי
 למקרויה בתר דקרויה מי מצוי אמר ליה הכי לית
 צריכה דבתר דקרויה עייליה לבי ידיה ואפקיה
 מהר רחומה חלופי חלפיה קמר :
Objecerunt : *Ecce*
rum (dixit maritus uxori) *repudii libellum, ea vero illum sumisit,*
atque projecit in mare, aut in aërem, aut in quamvis aliam rem
consumentem (eg. in ignem). *Quo facto maritus retractat, di-*
citque, libellus Passim, aut, libellus Amanah fuit (non vero repudii
instrumentum); **EA TAMEN EST REPUDIATA**, *isque non*
adeo potens est, ut eam [alii vero] prohibeat. Si igitur asseris,
testes necesse habere repudii libellum (ante traditionem) *legere,*
quaso! quomodo maritus, posteaquam jam testes eum legerunt, po-
tuisset ita dicere? (sc. alium fuisse libellum) *Resp. Non neces-*
sarium est illud, nisi quando, POSTEA QUAM TESTES ILLUM
LEGERUNT, maritus eum in manus domum (receptaculum)
introduxit, & deinde extraxit. Id quod dicitis [per se patere, uxorem
 hoc casu esse repudiatam; non adeo liquet, posses enim putare]
omnino libellum permutasse maritum, (adeoque eam non esse repudiatam), hinc nos expresse docet (eam esse repudiatam).

כא.

הרי שלם קראו הגט בתחלה ונתן ליה הגט
 בפניחם זקתו לאור או לים אף על פי שהבעל אומר
 גט כשר הורה הרי זו ספק מגורשה:

S. XXI.

Ecce quando testes repudii libellum non prius legerunt,

E

runt, sed maritus eum illico coram ipsis tradit uxori, quæ illum in aerem aut in mare projicit: licet maritus dicat, fuisse legitimum divortii libellum; hæc tamen est *dubie* repudiata.

Annotat.

Conferantur quæ Maggid Miſchne ad hunc §. observavit.

כ.כ.

רוק לרר הגט לחצרו לבין החכירר בפני עירם ובקשו ומצאו מזוורר או שטר אחר אין חוששין לרר שזרר שנמצא הוא שזרק. נמצאו שם שתיים שלש מזוורר או שטרור חוששין שמה גט שזרק גררוו עכבריים וחרי זו ספק מגורשר;

§. XXII.

Repudii libellum ad uxorem in ipsius atrium intra dōlia jecit maritus coram testibus, tum quæsiverunt, sed invenerunt Mesufam, aut alium libellum: nihil suspicamur, nam hic (libellus), qui invenitur, ille, quem adject, esse creditur. Sin vero ibi duæ aut tres Mesufæ vel alii libelli inveniantur, suspicamur, fortassis divortii libellum conjectum mures abstulerunt, & ecce hæc est *dubie* repudiata.

Annotat.

Fecit repudii libellum &c. Eadem commemorat Gemara *Gittin* fol. 19. b. lin. 45. seq. חרור גברר רוק לר גיטא רבותרו

לדברתו לבני רני אשתכח מוונת אמר רב נחמן

מוונת בני רני לא שכחת. והם ראשתכח הדין

אכל ב' מרהות הואי הא נמי הואי וג' אומר

Vir quidam repudii libellum ad uxorem suam intra dolia jecit, Mesufa vero est inventa. [Quid juris est eo casu?] *R. Nachman dicit, Mesufa intra dolia non facile reperiri solet* [adeoque eam maritus conjecit, neque suspicandum, forte repudii libellum, qui yero periit, ad eam adjecit.] *Hic autem casus* (ita est intelligendus,) *quod unica modo Mesufa fuerit reperta; Sin autem dua vel tres* [ibi inveniuntur quid tum juris est?] *Vidimus enim, quod ille tantum unum projecit scriptum* [Resp. unde hac est Mesufa, exinde etiam est altera.] [Raschi: Te etiam invito una Mesufa ibi antea adfuit. Obj. Ille autem repudii libellum projecit?] *Resp. Dicam, mures cum abstulerunt.*

35

העדים שחותמים על הגט צריכין לחיותם

יודעים לקרות ולחתום. ואם אינם יודעים

לקרות קוראים בפניהם וחותמים והוית שוכרו לשון

הגט. ואם אינם יודעין לחתום רושמים להם הנייר ברוק

וכותב בו מדבר שאין רשומי מתקיים והן כותבין על

על הרושם. ואין עושין כך בשאר שטרות קל הוית

שהקלו בנימי נשים כרו שלא יהיו בנות ישראל עגונות

הואיל וחתומי העדים בגט מרביתם כמו שבארנו

§. XXIII.

Testes repudii libellum subscribentes legere & subscri-

subscribere sciant. Sin legere nesciant, (alii) coram illis legunt, ipsi vero subscribunt, modo linguam, qua divortii libellus conscriptus est, intelligant: Sin autem (etiam) subscribere nesciant, signant alii eorum gratia papyrus sputo aut liquore huic simili, cujus literæ non durant & testes super hæc signa scribunt. Non vero in reliquis libellis sic facere solent, in repudii libellis enim, ut ne filia Israelis innuptæ manerent, ita indusserunt, quia testes libellum repudii ex præscripto Doctorum subscribunt, sicuti jam explicavimus.

Annotat.

Sin legere nesciant &c. Gemara Gittin fol. 19. a. lin. 32. 33. אחרת עדים שאין יודעים לחתום רב אמר מקריעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו. *Dictum est: Si testes subscribere nesciunt (quid faciendum?) Rabb statuit, papyrus levem eorum gratia lacerant [Raschi: cultro quodam] rimasque illas (testes) atramento implent. Pergit Gemara* 1c. lin. 38. לא בשטרות אבל בשטרות לא ודענו דרב כהנא תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקריעין להם נייר חלק וממלאין את הקרעים דיו אמר רבן שמעון בן גמליאל כדא בגיטין נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמים ואם לאו אין חותמין קרייהו מאן דכר שמה חסורי מחסרה והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות *Equæ verba (intelligenda sunt) de repudii libellis, non vero de reliquis libellis*

libellis. Ideo illum, qui idem in reliquis libellis fecit, flagellavit R. Cabna. Sententiam ר"ס Rabb confirmat hac doctrina exotica: Si testes subscribere nesciunt, chartam levem eorum gratia lacerant, & rimas illas atramento implent. Princeps Simeon filius Gamaliel dicit, de quoniam haec dicuntur verba? Resp. de repudiū libellis; in libellis vero manumissionis aliis quo omnibus (res ita se habet) SLEGERE & scribere sciunt, testes, cum subscribunt, sin minus, non subscribunt. obj. Quis meminit LECTONIS (ie. antea nulla mentio lectionis sed tantum subscriptionis facta est, & דו לקרות superfluum est) Resp. Desicit aliquid, & ita supple: coram testibus, qui legere nesciunt, legunt alii, illi vero subscribunt; sin legere & subscribere nequeunt &c.

Chartam signant sputo. Gemara Gittin fol. 19. a. lin. 37. רב פפא אמר ברוב וכן אורי ליה רב פפא לפפא תורא ר. Papa asserit sputo (scil. signant eorum gratia): Ita etiam R. Papa docuit דב ר. Papa תורא (Raschi: שוראם של שוראם insitorem boum); quod sputo signent.

Et simili re eiusus litera non durant. Quae res perennis sit, quae vero non? intelligi potest ex b. 4. Cap. 2. Cod. Gitt. fol. 19. a. 1. 6. seq. Cur vero literas perennes testium causa, qui scribere nesciunt, exarare non liceat, patet ex Gemara Gittin fol. 19. a. 1. 34. seq.

Ut ne filii Israelitica solitaria manerent. Gemara Gittin fol. 19. b. lin. 12. 13. אמר ר' אלעזר מאי שעמא דרבן שמעון בן גמליאל שלא יהו בנות ישראל עגונות: R. Eleasar dicit, quanam est ratio Principis Simeonis, filii Gamalielis? (asserentis, quod in repudiū libellis nomina testium chartas incidere liceat) Resp. ne filii Israelitica manerent solitaria.

Sicuti jam explicavimus scilicet. §. 15. hujus Capituli.

כד.

אף על פי שהתימרו העדים כגט מדבריהם
התקינו

התקינו שיהיו העדים מפרשין שמותיהן בנט וכן
התקינו בעירי הנט שאין חותמין אלא זה בפני זה
ואם חתמו זה על זה בפני זה הרי זה גט פסול
וכן התקינו הכלבים שיכתוב זמן בנט ומקום כתיבתו
בשאר השטרות שמא תהיה אשתו קרובתו ותזכר
בשתייה תחתיו ויכתוב לה גט אחר חזורה ויתן
לה ואם לא יהיה בו זמן ויכלה לומר קודם
חזורה בתגרשתו ולפיכך תקנו זמן בגיטין;

§. XXIV.

Licet testium subscriptio sit ex constitutione Rabbi-
norum, praeceperunt tamen, ut nomina sua testes in re-
pudii libello diserte expriment: Sic etiam caverunt, ne
testes libellum repudii subscribant, nisi uterque addit; sin
autem unus altero absente subscripserit, divortii libellus
est illegitimus. Porro constituerunt sapientes, ut in re-
pudii libello, sicuti in reliquis libellis, tempus & locus,
quo scribitur, exprimitur. (*Cur autem tempus exprima-
tur?*) Forte enim uxor ejus esset ipsius cognata, qua, dum
sub illius potestate est, rem cum alio haberet, eique ma-
ritus commisso adulterio repudii libellum scriberet ac
traderet. Si itaque nullum in eo tempus extaret, posset
ea dicere: jam antea, priusquam cum alio rem habui, fui
repudiata, ideo tempus in repudii libellis ordinarunt.

Annotat.

Praeceperunt tamen ut nomina sua &c. Gemara *Gitin* fol.
36.

36. a. lin. 17. תניא בראשונה הירר כותב אני פלוני
 חתמתי עין אם כתב ודן יוצא ממקום אחר כשר ואם
 לאו פסול אמר רב גמליאל תקנתו גרורה התקינו
 שיהיו מרשין שמותיהן בגמין מפני תקון העולם:

*Doctrina exotica est: olim (testis tantum) scripsit: Ego Plani
 [ic. hic vel ille] subscripsi ut testis. Si hac subscriptio cum scriptura
 manus ejus aliunde allata comparari poterat, libellus erat legitimus;
 sin minus erat illegitimus. Princeps Gamdriel dixit: con-
 stitutionem magnam ordinarunt, ut scil. vovimus sicut in repudii libel-
 lis discrete expriment propter ordinem mundi.*

Ne illum subscribant nisi unus coram altero. Gemara Gittin fol. 10. b. lin. 4.

אמר רב פפא וזה אומר ערו
 חגט אין חותמי זה כלא זה מאי טעמא אמר רב
 R. Papa ait (Mischna illa) אשי גוררה משום כן
hoc docet: testis unus absque altero repudii libellum non subscribere solet. Quenam ratio? R. Asebe respondet, suspicandum est propter eum casum, quo maritus (10. praesentibus) dicit: VOS OMNES scribite. Quo casu unus scribit, reliqui vero una eademque hora subscribant.

Porro constituerunt ut tempus &c. Gemara Gittin fol. 17.

a. lin. 29. seq. איתמר מפני מה תקנו זמן בגיטין רבי
 דיטום פוי, quare tempus in repudii libello ordinarunt? (Non enim est libellus exactionis?)
 R. Johannes respondet, propter FILLAM SORORIS mariti (quam se, filiam ipse in matrimonio habet.)

Et locum quo eum scribunt, expriment sicut in reliquis libellis. Locum scriptionis in aliis libellis designari, patet ex Gemara in Bava Batra fol. 172. a. lin. 8. seq. quae infra ad §. ultimum adducetur.

גט שיש עליו עדים ואין בו זמן או שהירר
 מוקדם

מוקדם או מאוחר או שנכתב ביום ונחתם בלילה
של אחריו אף על פי שעסקין באותו הענין. או כתב
את הגט בירושלם וטערו וכתב בלוד כל אלו פסולין
עד שיחתמו בו בזמן כתיבתו ובמקום כתיבתו:

§. XXV.

Repudii libellus in quo testes extant, nullum vero
tempus: Aut in quo tempus prius vel posterius est expres-
sum: Aut qui scriptus die, nocte vero eum sequenti sub-
scriptus, licet circa idem negotium (continuo) fuerint
occupati: Aut scriptus divorcii libellum in urbe Jerusa-
lem, ex errore vero expressit nomen loci Lud. Hi omnes
sunt illegitimi donec subscriptio fiat eodem tempore, quod
in Geth exprimitur, ac in eodem loco, quo libellus scri-
bitur.

Annotat,

In quo testes extant, nullum vero tempus. Mifshna in
Gittin fol. 86. a. lin. 10. sq. docet: Tres repudii libellos esse illegiti-
mos; sin ea vero alimupstret, infantem esse legitimum. Eorum
numero, & quidem secundus, est hic: יש עליו עדים ואין
בר זמן Testes eum subscripserunt, sed nullum in eo tempus est ex-
pressum.

Qui scribitur die, nocte vero sequenti subscribitur: Mifshna
Gittin fol. 17. a. lin. 27. seq. נכתב ביום ונחתם בלילה פסול
Libellus divorcii die scriptus, nocte vero sequenti subscriptus, est il-
legitimus.

Licet circa idem negotium fuerint occupati. Aliter cum in-
strumento dotali comparatum fuit, quod die scribi & nocte sub-
scribi potuit, teste Gemara Gittin fol. 18. a. lin. 25. seq.

Aur

Aut scripsit divortii libellum in urbe Jerusalem &c. Maggid Mischne huc refert ea, quae legantur Gittin fol. 79. b. Mischna, lin. 27. היה בטורח וכתב במערב וכתיב בטורח. תצא מזה ומורח. Erit in loco orientali, in libello vero expressit locum occidentalem, & contr., exeat ea (geh accipiat) ab utroque. Et addit deinde, quod Lud a plaga orientali, Jerusalem vero ab occidentali sita fuerit; sed male, siquidem contrarium disferre docetur in Maafer Scheni Cap. V. 82.

החך ממנו הזמן ונתנו לו או שלא כתב שם
 חיום אלו בשכרת ראשונה או שנייה מחדש
 פלוני או כחדש פלוני או בשנת פלוני ול
 חזכור החדש אפילו כתב בשבוע פלוני כשר וכן אם
 כתב בו חיים גרשתיה כשר שמשמעו חיים
 הורה שיצא בו חטא;

§. XXVI.

Exciderit ex eo (scil. libello divortii) tempus & uxori dederit; aut non determinaverit diem sed scripserit: in septimana prima vel secunda mensis N; aut in mense N; aut in anno hoc vel illo, non vero mensis meminerit. Porro etiam si scripserit: in hoc vel illo septennio; tamen est legitimus. Ita etiam si in eo scripserit: Hodie repudiavi eam: est legitimus, sensus enim ejus est: Hoc ipso die quo repudii instrumentum exit (i. e. illo die, quo cum uxore irado.)

F Anno-

Annotat.

Exsiderit ex eo tempus. Gemara Gittin fol. 17. b. lin. 15.
 גזירה לזמן דיורה ויהיבה ניהלה מאי אמר ליה
 לרמאי לא חיישין *Absciderit tempus libelli, cumque uxori
 tradiderit, quomodo? Respondit* (scil. R. Joseph) *ei* (np. ת"א
 Abai), *caetera fraudulentum non suspicamur.*

Aut non determinaverit diem &c. Gemara Gittin fol. 17. b.
 lin. 17. כתוב בו שבוע שנה חדש שבת מאי אמר ליה
 : *Quæsitit Abai: Expressum est in divortii libello septenni-
 um* (non vero annus); *aut determinatus est annus* (non autem
 mensis); *aut mensis* (non vero septimana); *aut septimana*
 (non autem dies) *quomodo? Resp. R. Joseph ei dixit, libellus
 est legitimus.*

Hoc die repudiavi eam. Gemara in *Babba Batr.* fol. 172. b.
 lin. 5. אבא שאול אומר אם כתוב בו גרשתיה היום
 : כשר אלמנה היום הוה יומא דנפיק ביה משמע:
*Abba Saul ait, si in eo scriptum est: repudiavi eam hoc die: est
 legitimus. Exinde sequitur, היום i. c. hoc die, hunc sensum
 habet: hoc ipso die, quo egreditur.*

כז.

וכן תקנו שיתו מונין בגטין למכורה. אותו הזמן
 משום שלום מלכות כתב לשם מלכות שאינה
 מלכות אותה המדינה או לבנין הבית או
 לחרבן הבית אם דרך אנשי אותו מקום למכור
 בן חרי זה כשר ואם אין דרכן למכור בו חרי זה
 פסול. וכבר נתנו כ"י ישראל למכור בגטין או
 לצורח

ליצירתו או למלכות אלכסנדרוס מקרון שהיו
 מנין שטרות. ואם כתב לשם מלכות אותו
 זמן במדינה שיש בה דשות אותה מלכות חרי זה כשר:

§. XXVII.

Præterea decreverunt (Rabbini), ut in divortii libellis regnum illius temporis numerent propter regni pacem. Scripserit vero in nomine alius regni, in provincia illa non dominantis; aut (numerarit) a templi ædificatione aut ejus devastatione: si incolarum istius loci ita numerandi mos est, ecce libellus habetur legitimus; si minus, ecce est illegitimus. Jam diu vero consuevere omnes Israelitæ in divortii libellis numerare vel a mundi creatione vel a regno Alexandri Macedonis, qui suppuctandi modus in libellis contractuum observatur. Sin autem (neque a mundi creatione, neque a regno Alexandri numerarit; sed) regnum illius temporis in provincia, quæ sub potestate illius regni est, expresserit, ecce hic est (tam) legitimus.

Annotat.

Præterea decreverunt ut &c. propter pacem regni. Gemara Gittin fol. 80. a. lin. 20. אמר עולא מפני מה הקינו מלכות בארץ ישראל משום שלום מלכות. *Uta dixit, quare regnum in rejudii libellis ordinarunt? Resp. propter regni pacem.*

Scripserit vero in nomine alius regni &c. Mischna Capit. 7. Tract. Gittin fol. 79. b. lin. 25. seq. כתב לשם מלכות שאינה חוגגת לשום מלכות מדי לשום מלכות יון לבנין הברא לחורבן הבית וכו' תצא מורה ומורה: Scripse-

Scriptis in nomine regni, quod non est conveniens [E. g. Is, qui in Babylonia fuit, scripsit, hoc vel illo anno regni alius.]: Aut scripsit in nomine regni Medorum [non vero illius regni, in quo libellus est scriptus]; Aut regni Græcorum: Aut numeravit a templi edificatione, aut ipsius destructione, &c. exeat ab utroque.

Vel a regno Alexandri Macedonis. De hoc numerandi modo Zemach David ad annum 448. ita docet: Neque solum [vertente Vorstio p. 61.] tamdiu, quamdiu dominium Alexandri inter nos fuit, propter imperii pacem; sed & postquam excussus fuit jugum Græcorum e cervicibus nostris, permansit inter nos mos iste ultra mille annos.

כח.

האומר לשנים כתבו וחתמו נתנו גט לאשתו ונתאחר הרבה ימים או שנים או שנמצא הגט כטל והוצרכו לכתוב לה גט אחר כשר אחר כמו שנים כמו שיתבאר הרי אלו כתבין זמן הכתיבה ומקום הכתיבה לא הזמן שאמר להן הבער מי כתבו ולי איתו המקום כיצד היו בירושלים כשאמר להן והיו עומדין בתשרי ונתאחרו עד ניסן והרי הן בלוד כתבין זמן הגט מניסן ובלוד ששם נכתב. הגט בשאר שטורח;

§. XXVIII.

Si quis duobus dicit, scribite, & subscribite, atque date divortii libellum uxori meæ; hæc vero res dies aut annos differtur: Aut si repudii libellus apprehenditur irritus, ac alium eumque legitimum uxori, licet post tot annos

annos, sicuti (*jam in fine hujus §.*) explicabitur, scribere coguntur, ecce illi tempus, quo, ac locum, in quo libellus scribitur, expriment; non autem illud tempus, quo, neque illum locum, in quo maritus iis dixit, scribite. *Quomodo (id intelligendum)?* E. g. dum maritus eis id precepit, fuerunt in urbe Jerusalem, ac steterunt in mense Tisri (Septembr.); cunctati autem sunt usque ad mensem Nisan (April.), iique jam in Lud morantur, expriment in divortii libello tempus mensis Nisan & locum Lud (nam ibi scribitur) sicuti in reliquis libellis.

Annotat.

Ecce illi tempus, quo, ac locum, in quo scribitur, expriment &c. sicuti in reliquis libellis. Quod locus scriptiois in libellis exprimitur, intelligitur ex Gemara in Bava Batra fol. 171. a. lin. 8. seq. וכן אמר לחו רב הונא לספריה כי קיימתו בשילדו כתבו בשילדו זאף על גב דמסירן לכו מירו בהיני כו קיימתו בהיני כתבו בהיני ועף על גב דמסירו לכו מילי בשילדו. Ita scribit suis dixit R. Huna: Si in SCHILO vos tenetis, [libelli scribendi causa], exprimate [in eo] locum SCHILO, licet vobis hæc res in HINE sit commissa. Si moramini IN HINE, exprimate locum HINE, quamvis id negotium vobis in SCHILO sit mandatatum.

סליק פרק קמא בסך Absolutum est Caput. I. Dei auxilio.

* * * * *

Ex hoc itaque specimine B. L. instituti mei rationem facile intelliget: non enim sola versione Latina contentus fui, sed loca simul Talmudica parallela adduxi, ea potissimum ratione adductus, ut ex iis dijudicare possit, an Maimon cum Pandectis Talmudicis conveniat, numque fides ejus in antiquitatibus Judaicis sit.

fit suspecta? Quam quaestione affirmavit Cl. M. Camentius in Disp. V Vittebergæ habita. Vicia nonnulla typographica, quæ præter opinionem irrepserunt, corrigit L. B. manu benevola. Reliqua Capita successu temporis D. V. cum B. L. communicabo.

Corollaria.

Ab hoc argumento non aliena.

I.

Divortium non est præceptum in Deut. 24. versu 3.

2.

Verba Malach. 2. v. 16. **כי שנה שלח** non male explicantur: *Nam odio habet sc. Deus* **וְדוֹ** *dimittere seu divortium.* Ad quam explicationem prope accedit illa R. Johannis dicitis: **שנאי משלח**, *exosus est dimittens.* Gittin fol. 90. B. fin.

3.

Josephus Mariam gravidam deprehensam non deserere; sed libello divortii dimittere voluit, idque absque duobus testibus Matth. 1. v. 19.

4.

Illores etiam maritos repudiasse, haud obscure colligitur ex Marci. 10. v. 12.

AB 153000 (11)

ULB Halle 3
003 948 544

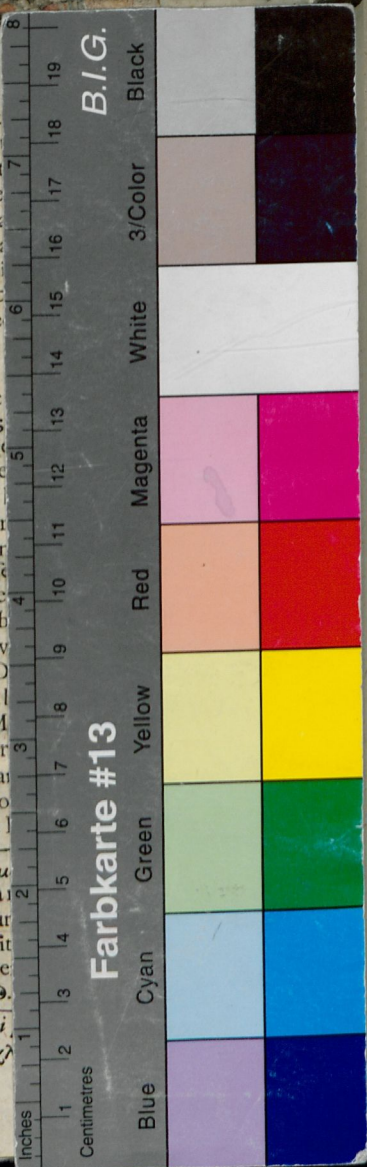
56.

R

VD 17

4
4
חלכות מורשיין

TRACTATUS^{SEV} MAIMONIDIS
**EBRÆORVM JVRA
DIVORTII
DOCENTIS
VERSIONEM LATINAM**

Locis Parallelis Talmudicis illustratam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. GVILIELMO HENRICO,
DVCE SAXONIE, JVLIE, CLIVIE AC MONTIVM, AN-
GARIE ET VVESTPHALIE, RELIQVA,
BENEVOLO SVPERIORVM CONSENSV
D. XVI. JVL. MDCCXVII.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

M. JO. JVSTVS Sonneschmid,
APOLDA - THVRING.

RESPONDENTE

DANIELE GODOFREDO VVERNERO, Eifenb.
SS. THEOL. ET PHILOL. CVLTORE.

JENAE, LITTERIS MVLLERIANIS.